

Johann
Wolfgang
von Goethe

Proserpina

**Městská
knihovna
v Praze**

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Přístupňujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Poradíme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Znění tohoto textu vychází z díla *Dramata* tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Františka Borového v roce 1931 (GOETHE, Johann Wolfgang. *Dramata*. Uspoř. Otokar Fischer ; přel. Pavel Eisner a kol. Praha : Fr. Borový, 1931. 766 s. Pantheon : vzorná vydání spisovatelů domácích i cizích ; kniha 75. J.W.Goethe: Spisy ; sv. 14).

Autorem portrétu Johanna Wolfganga von Goetha na obálce e-knihy je Joseph Karl Stieler.

Text díla (Johann Wolfgang von Goethe: *Proserpina*), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Citační záznam této e-knihy:

GOETHE, Johann Wolfgang von. *Proserpina* [online]. Přel. Otokar Fischer. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. rrrr-mm-dd]. Dostupné z WWW:

<<http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/69/46/48/proserpina.pdf>>.

Vydání (obálka, grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 14. 2. 2012.

OSOBY:

PROSERPINA

SUDICE

SUDIČKY

(Pustá skalnatá krajina, v pozadí sluj, po jedné straně strom s granátovými jablky.)

PROSERPINA: Zastav, zastav se přec, ty nešťastná! Marně bloudíš zde po drsných pouštích sem a tam! Bez konce před tebou strou se ty smuteční nivy, a to, co hledáš, navždy za tebou je.

Dopředu ne,
ani vzhůru můj zrak nesmí stoupat!
Černá Tartaru sluj
zazdívá milé krajiny nebes,
ke kterým dříve
v praotce svého radostný byt
já vzhlížela pohledem lásky!
Ach, Diova ty dcero,
jak ztracena jsi v hloubkách! –

Vy družky mých her!
Když květnatá údolí ona
nám sdruženým ještě kvetla,
na březích Alfea, jenž plál jak blankyt,
když v podvečer my máchaly se žertem
a věnce sobě pletly
a tajně pomýšlely na jinocha,
jemuž jsme věncit chtěly skráž:
noc nebyla nám hluboká dost k šeptům
a nudné nebylo
nám opakovat vlídné vyprávění
a samo slunce
tak lehounce se nevyhouplo s lože stříbrného,
jak my jsme v jitřní rose, plny života,
koupaly růžové nohy! –

Ó dívky, dívky!
Vy, jež osaměle teď
se rozptýleny plížíte kol oněch zdrojů

a sbíráte květy,
jež já, ach, odvečená,
pouštěla se svého klína,
teď zíráte za mnou, kam že jsem zmizela, kam!

Odervali mne, ach,
hbití ořové Orku;
přepevnou paží
mne sevřel neúprosný bůh!
Leč bůžek lásky se zvedl a k Olympu vzlet
což, svévolný Eróte, nemáš
dost na zemi, na nebi dost?
Musíš i plameny pekla
plameny svými zmnožit?

Stržena dolů
do těchto bezedných hlubin!
Královnou zde!
Královnou –?
Předmž jen stíny se kloní!

Beznadějná jejich je strast!
Beznadějný je zesnulých los,
a já ho neodvrátím.
Přísným soudům
vydal je osud;
a mezi nimi kráčím
já bohyně, královna já,
sama osudu rab!

Odplývající vodu
Tantalovi bych načerpat chtěla
a sladkými nasytit jej plody!
Ubohý ten stařec!
Trestán za touhu, k níž ho vylákali! –
Do kola Ixionova bych vsáhnout chtěla

a zadržet jeho trýzeň!
Cože však zmůžem my bozi
proti věčnosti muk! –
Bez útěchy pro sebe i pro ně
dlím mezi nimi a vidím
lopotu nebohých Danaoven!
Prázdný, stále zas prázdný!
Ať nabírají a plní –
prázdný, stále zas prázdný!
Nemají krůpěje vody na rtech,
není krůpěje vody v jejich kádích!
Prázdno, věčné jen prázdno!
Těž s tebou tak, srdce mé, jest!
Odkud chceš čerpat – a kam? –

Váš, vy blažení, poklidný krok
se přede mnou beze stop ztrácí;
má cesta nevede s vámi!
Ve vašich lehkých tancích,
ve vašich hlubokých lesích,
v ševelu vašeho bytu
nešumí život jak na zemi tam,
z hoře se neřítí v slast
náplň blaha. –

A je na obočí jeho chmurném,
v zavřeném jeho zraku?
Chce se ti chotěm ho zvát?
A smíš ho nazývat jinak?
Lásko! Lásko!
Proč jsi mu rozevřela srdce
na jednu jedinou chvíli?
A proč touhou po mně,
kdyžs věděla přec,
že na věky opět se zavře?

Proč se nezmocnil některé z mých nymf
a neposadil ji
na svůj žalostný trůn?
Proč mne, dceru Demetřinu?

Ó matko! Matko!
Jak tě opouští božství,
když jsi ztratila mne,
kterou jsi za šťastnou měla
ve hrách a hříčkách mládí!

Ó jistě, žes přišla
a ptala ses po mně,
čeho že potřebná jsem?
Zda nového snad šatu
či střevíčků zlatých?
I nalezlas dívky
připoutány tam k vrbám,
kde mne ztratily
a nenalezaly více,
jak rvaly si vlasy
a žalostně hořekovaly,
mé milované dívky! –

„Kam zmizela? kam?“ tak voláš.
„Kudy se dal ten zloduch?
Smí bez trestu znesvětit Diův kmen?
Kam cesta jde pekelných ořů?
pochodně sem!
Nocí se za ním pustím!
Na chvílku nespočinu, pokud jí nenaleznu,
žádná mne nezleká chůze
ať v ten, ať v onen směr.“

I zamžourají na tebe chytří tví draci;
všem stezkám uvyklí, jdou poslušně, kam velíš;
projíždíš bludně pouští bez života –

a jenom sem, sem se nedostáváš!
Sem, do hloubky noci,
kam nevzkročí ti, kdo věčně jsou živi,
sem, kde, zasuta tíživou hrůzou,
umdlévá tvoje dcera!

Vzhůru se dej,
vzhůru s okřídlenými hady,
vzhůru k Diovu domu!
On ví,
on, vznešený, jediný ví,
kde dlí tvoje dcera! –

Otče ty bohů a lidí!
Dlíš-li ještě tam na výšinách na zlatém křesle,
k němužs mne maličkou
tolikrát vlídně pozved,
rukama v žertu
mne zdvíhaje vstříc nekonečnému nebi,
až jsem v dětinném strachu závratí zkomírala!
Jsi to ještě ty, ó otče můj? –

Ne poblíž tvé hlavy,
ne ve věčném modru
nebes, žíhaných ohněm –
zde, zde! – –

Přiveď ji sem!
Abych do výše s ní
vyrazila z té kobky!
Aby mi Foibos opět
své milé paprsky přines,

aby bohyně luny
se usmívala zase ve stříbře svých vlasů!

Ó, ty mne slyšíš,
laskavý, milý otče,
znovu mne zase
povzneseš vzhůru.
abych se, oproštěna dlouhé, těžké strážně,
těšila znovu z tvých nebes.

Osvěž se, srdce polekané!
Ach, naděj,
naděje, ach, vlévá
do noční bouře záblesk zory!

Tato půda
není už útes, není už mech;
tato horstva
nejsou už černá děsem!
Ach, zde nalézám opět kvítek!
Tento uvadlý list
je na živu ještě,
vyčkává ještě,
abych se z něho zaradovala!

Podivné! Podivné věru!
Nacházím zde ten plod?
A býval mi nahoře v sadech
tak milý, tak sladký –

(Utrhne granátové jablko.)

Nech, ať tebe pojím,
ovoce ty chutné!
Ať mám z tebe zapomnění
všeho svého hoře!
Cit mi zas vnukni,

že nahoře jsem, v dětství,
v té hravě problouzněné,
líbezně době,
v nebeském kvítí,
jež vonělo vůkol,
v omamném dechu
blažené slasti,
ve vytržení
a v prahnutí svém!

(Pojí několik zrněk.)

Vonné! chutné!
Jak pojednou mne svírá
prostřed té slasti,
prostřed těch rozkoší vábných
příšerná bolest,
železných rukou
pekelný hmat! - -
Co jsem to spáchala,
že jsem je polkla?
Proč mi zde první radost
hned působí trýzeň?
Co to je? Co je? -
Vy skály hrůzněj lákáte mne dolů
a svíráte mne pevněj,
vy mračna mne tlačíte tíž!
V dálných propastí lůně
dusná hromobití se líhnou!
A širé vy okrsky sudic,
jak byste volaly na mne:
jsi naše!

SUDICE *(nezřeny)*: Jsi naše! Propadlas nám!

Zní výrok praotce tvého:
lačná směla ses vrátit.
Do jablka kouslas, i náležíš nám!
Královno, my tě ctíme!

PROSERPINA: Tys tak promluvil, otče?
Proč, ó proč?
Co jsem spáchala, že jsi mne zavrhl?
Proč mne nevoláš
vzhůru před světlý trůn svůj?
Proč jablko, proč?
Proklaté plody!
Proč jsou plody krásné,
vedou-li k ztracení?

SUDICE: Nám jsi teď dána!
Proč truchlíš?
Hleď, my tě ctíme,
královno naše!

PROSERPINA: Ó kéž by Tartaros nebyl vaším bytem,
abych vás do něho proklít mohla!
Ó kéž by Kokytos vám nebyl věčnou lázní,
aby mi pro vás
plameny zbývaly ještě!
Královnou já,
a nemohu vás zničit!
Ve věčném záští nechť s vámi spojena jsem! –

Jen čerpejte, Danaovny!
Sudičky, před'te! Lítice, zuřte
ve věčně neměnném osudu bědném!
Vládnu vám,
i jsem bědnější vás všech.

SUDICE: Náležíš nám!

Tobě se koříme!
Nám patříš, nám!
Královno, vládkyně naše!

PROSERPINA: Pryč! Daleko odstup
vaše věrnost i veleba vaše!
Jak vás mám v zášti!
A tebe, v jak desateré zášti –
Běda, již cítím
to nenáviděné objetí tvé!

SUDIČKY: Nám patříš, královno, nám!

PROSERPINA: Proč je vztahuješ po mně?
Po Avernu je vztahuj!
Ze styžských nocí vyvolej trýzně,
ony sestoupí na tvůj pokyn,
má láska ne.
Jak tě nenávidím,
obludo a choti,
ó Háde, Hade!
Dej mi osud zatracenců svých!
Nezvi to láskou! –
Uvrz mne pažema svýma
v trýzeň, jež ničí!

SUDICE: Nám patříš! Velká královno! Nám!

Johann Wolfgang von Goethe

Proserpina

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 14. 2. 2012